

Přednáška - Suhotra Svámí

Šrímad Bhágavatam 4.24.74

Praha, 28.6.1997

Démoni špatně chápou, co znamená svoboda a vlastní zájem

Otázka vlastního zájmu člověka je předmětem určitých sporů. V tom sporu jsou nakonec z konečného hlediska na jedné straně oddaní, zbožné živé bytosti, a druhé straně démoni. Šástra říká, že už od počátku stvoření existují tyto dvě třídy. Dévové jsou polobozi neboli oddaní a asurové jsou démoni. A co se týče vlastního zájmu, démoni jsou pevně přesvědčení, že sobeckost znamená vlastní zájem. Ale tohle pojetí sobeckosti, to je mája, iluze. Hmotná příroda funguje tak, že když je někdo sobecký, tak to znamená, že když staví svůj tzv. vlastní zájem před zájmem všech ostatních, tak je zmatený subtilním a hlubokým způsobem. Že vlastně nemá na mysli svůj vlastní zájem. I když si myslí, že má. Jeho tzv. vlastní zájem je jenom zájem hmotného těla a mysli. A tím ho iluzorní energie dokonale přesvědčí, že je to on sám. Šríla Prabhupáda říká, že aham maméti jsou dvě chorobná pojetí vlastního já. Já a moje. Aham sestává i z mysli. Ale co je mysl - to nejsem já. Ale je to subtilní rys falešného ega. Je to subtilní ztotožňování se s hmotou. Např. říkáme moje tělo. Tak to je hrubé ztotožňování se s tělem. Obojí aham a maméti jsou vlastně chorobné stavy vědomí. A ti, kdo jsou řazeni k démonům, jsou vlivem máji přesvědčeni o tom, že tohle aham maméti, já a moje, je můj vlastní zájem. Ale právě tímhle přesvědčením samotným jsou oklamáni, podvedeni.

Jako je slavný příklad v Kršna knížce, příběh o Vrkásurovi. Vrkásura byl velice darebný démon, který chtěl uctíváním Pána Šivy získat velice kruté schopnosti. Dělal takovou hrůzostrašnou askezi, aby dosáhl tohoto cíle. A nakonec byl připravený si dokonce useknout vlastní hlavu a nechat ji spadnout do ohně. Vrkásura požádal Pána Šivu: „Já chci takovou schopnost abych vždy, když se dotknu něčí hlavy, aby se rozletěla na tisíc kousků.“ Pán Šiva v tu chvíli chápal, jak nepříznivá je taková žádost, ale co se dá očekávat, je to démon. Ale jakmile mu tu žádost splnil, tak démon hned natáhl ruku, aby se mohl dotknout Šivovy hlavy. Tohle je démon, že chce hrozné požehnání a jakmile ho dostane, okamžitě to chce použít proti té osobě, která mu ho dala. Vrkásura chtěl zabít Pána Šivu, aby se mohl zmocnit jeho krásné ženy Gaurí. Pán Šiva utíkal a démon ho honil po celém vesmíru až dospěli na planetu Švétadvíp. A tam se Pán Šiva ztratil démonovi z očí. Ale zato se démon setkal s krásným brahmačárinem, což nebyl nikdo jiný než samotný Nejvyšší Pán. Vrkásura byl velice okouzlený, když viděl tohoto chlapce a brahmačáři mu řekl: „Můj milý pane, máte za sebou dlouhou cestu. A první povinností v životě je dobře se starat o tělo a mysl. Tak se uklidněte. Nebud'te přehnaně vzrušený.“

Když to démon slyšel, tak byl spokojený. To je přesně démonská mentalita. My nejsme tělo a mysl, ale démoni trvají na tom, že jsme. Když na ně někdo takhle apeluje, musíte se dobře postarat o tělo a mysl, tak to je jako hudba pro uši démona. Ten démon začal být příznivě nakloněný brahmačárinovi, říkal si: „On ví, co potřebuji a chce pro mě to nejlepší, dává mi dobré rady.“ Znáte, jak ten příběh končí, že démon měl takovou důvěru v pokyny Pána, že Ho dokonce poslechl, když mu dal radu, aby si vyzkoušel požehnání nejdřív tím, že se dotkne vlastní hlavy. A tak přišel démon o život jako výsledek, že dostal požehnání od Pána Šivy. Tenhle příběh nám ilustruje, že Vrkásura je jeden z nejhlupejších tvorů v historii celého stvoření. Ale nakonec to byl jen pouhý démon. Nijak nás to nemusí překvapovat.

Śríla Prabhupáda říkal, dneska je mnoho takových malých Hiranjakašipuů a Vrkásurů, kteří dělají to samé. Ve jménu tzv. vlastního zájmu spáchají sebevraždu. A když člověk studuje moderní materialistickou kulturu, tak uvidí velice jasně, že to ani nepotřebuje moc času, nebo nějaké hluboké přemýšlení, aby došel k tomuto závěru. Člověk může jasně vidět, že je to sebevražedná kultura. Ta sebevražda se dělá ve jménu tělesného a mentálního pohodlí. Jako v modlitbě, kterou říkáme Śrílovi Prabhupádovi je řečeno: v této západní kultuře nirvišéša šúnjavádi - je založena na impersonalismu a voidismu. To je sebevražednost. My jsme osoby, nejsme prázdni. Ale to je kulturní a intelektuální emocionální směr, kterým se tato společnost ubírá. Nese člověka automaticky k sebevraždě, ať už tělesné, mentální nebo duchovní sebevraždě. A to všechno je ve jménu blaha.

Já teď píšu knihu, tak sháním různé knihy z obchodu, na které se mohu odkazovat. Včera jsem sehnal jednu knihu o svobodě. A lidé dnes mají samozřejmě veliký zájem o svobodu. Proč jenom dnes? Konec konců ve všech dobách. Śríla Prabhupáda říkal, že to je cíl všeho lidského snažení. Lidé chtějí přirozeně být svobodní. Dharmou, neboli účelem lidského života je apavarga, neboli osvobození. Přirozená motivace všeho lidského snažení je dosáhnout osvobození. Ale otázka je, jak dosáhneme osvobození, to je předmět sporu. V téhle knížce, kterou napsal slavný psychiatr Erich Fromm, on říká, že to není tato moderní demokratická společnost, která směřuje ke svobodě. Protože jak se snaží materialistickým způsobem osvobodit, tak se odcizí jeden druhému. Stávají se impersonalisty. Už nevědí, jak jednat s druhými jako s individuálními osobami. Dokonce se začínají bát druhých lidí. Jako když vidíme tyto sídliště. Jak jsou to veliké domy, ale každý má oddělenou svou krabici. Jenom se schovává v té krabici. Bojí se toho, o čem ti druzí lidé v těch svých krabíčkách přemýšlejí a co dělají. Každý se snaží schovat se za maskou neosobnosti. To je psychologie moderní společnosti. Je to velice nestabilní psychologie. Protože my nejsme neosobní. Ale to je to, čím se lidé snaží stát ve jménu svobody. Tak to je velice nejisté. Uvnitř jsou velice psychologicky rozrušeni.

Fromm z toho vyvozuje závěr, že potom je snadné, když přijde nějaký silný vůdce, který umí dobře mluvit, přesvědčí ty lidi: vy nejste šťastní. A to je pravda. Vy sami nejste šťastní ve svých krabíčkách, ale když se všichni sejdete a budete následovat mě, tak já zařídím, abyste byli šťastní. V hmotném světě to tak probíhá, že se střídá bhóga a tjága, lidi se snaží užívat si své individuality a pak jsou z toho zfrustrování. A tak dostanou příležitost se vymanit z téhle přehnané individuality a spolupracovat pod vedením nějakého mocného vůdce. Pak alespoň na začátku cítí obrovskou úlevu. Mají ten pocit, ano, to je ono, teď jsem šťastný. Podívejte, teď tak pěkně spolupracujeme. Ale to je samozřejmě jenom hmotné. Jelikož je to hmotné, tak ten pocit sounáležitosti bude zase velice rychle vystřídán frustrací. Pak zase budou chtít být individualisti. Ale na tu krátkou dobu ten mocný vůdce, ať už Hitler nebo kdokoliv, může shromáždit mnoho věrných následovníků a může udělat spoustu hrozných věcí. To je nedávná historie moderního západního světa.

Někdy jsem dokonce slyšel staré lidi: to bylo tak pěkné za světové války. Protože tenkrát jsme opravdu spolupracovali. Oni říkají: ale teď to nestojí na nic, každý je individualista a nestará se o druhé. Ale tenkrát bylo všechno pěkné. Měli jsme k sobě velice blízko. Spolupracovali jsme pro stejný cíl. Ale samozřejmě to byla válka. Padaly bomby a hořela města. Lidé byli zabíjeni ve velkém. Tak co si uprostřed toho všeho mysleli? Jenom se modlili, ať už tohle skončí. Ať už je ta válka u konce. To je moc veliké utrpení. To je mysl. Jenže oni sice spolupracovali, ale trpěli. Ale pak, když válka skončila, tak cítili úlevu a říkali si, konečně mohu dělat, co já chci. Ale po nějakém čase přesto, že si dělají, co chtějí, si zase uvědomili, že trpí. Trpí tolik, že když se dívají zpátky na tu válku, tak si myslí: to bylo krásné. Ale to

jenom ukazuje, že pořád trpíme. Ať je válka nebo mír, stále trpíme. Když trpím nějakým určitým způsobem, tak mysl si říká, že nějaká jiná situace, která mi dává také utrpení, je mnohem hezčí. Cokoliv, jenom ne to, co je teď.

Jde o to, že lidé dnes chtějí svobodu. Ale tato materialistická individualistická svoboda o kterou usilují, jim způsobuje utrpení a to je vlastně otroctví. A proč? Je jednoduchá odpověď. Protože tenhle pocit tzv. štěstí nebo svobody se zakládá na hmotném těle a hmotné myslí. Což jsou právě symboly našeho otroctví. Jsme spoutaní myslí a tělem. Jako ve vězení mají ty symbolické pruhované uniformy a mají tam číslo. Takže když uvidíte někoho takhle oblečeného, tak víte, že není svobodný, že to je vězeň. Stejně tak ten, kdo má hmotné tělo, hmotnou mysl, také není svobodný. Tělo a mysl jsou symbolem otroctví. Skutečná svoboda, skutečné osvobození, je zbavit se těchto pojetí, já jsem toto tělo, aham maméti.

Je jenom jeden způsob jak se osvobodit. To je věc, kterou lidi neradi slyší. Je jenom jedna cesta. Jakmile tohle slyší, tak hned jsou nervózní. Proč ne mnoho cest, jak se osvobodit? Proč jenom jedna? Jako když máte pušku takhle u hlavy a natažený kohoutek a někdo mačká spoušť. Je jenom jeden způsob, jak se vysvobodit z takové situace. To je velice jednoznačná, unikátní situace. Jelikož je to taková jedinečná situace, tak je také jenom jedna cesta jak se z ní vysvobodit. Člověk musí odstrčit tu pistol stranou, aby vystřelila jiným směrem, ne do mojí hlavy. Musíme hlavou uhnout ze směru té pistole. Ale jestli si myslíme, že to není liberální, proč mi říkáte, že musím uhnout hlavou z cesty. Musí být spousta způsobů, jak se zachránit z této situace. Proč bych nemohl např. více otevřít oči dokořán? Nebo udělat takhle dlouhý nos? Nebo vypláznout jazyk? Proč se nemohu vysvobodit takovými způsoby? Můžete to všechno zkusit. Ale nebude to fungovat.

Stejně tak my jsme spoutaní, protože máme hmotné tělo a mysl. A védská písma dávají metodu, jak se z toho vysvobodit. A jedině ve védských písmech se vlastně uznává, že to je problém, že máme tělo a mysl. Když se podíváte do jiných filosofických nebo i náboženských knih, tak tam nenajdete, že by toto bylo označené jako problém, jak se zbavit těch upádhi, falešného ega. Tak jestli ani nedovedou správně určit, co je problém, tak jak by mohli mít správné řešení? Tady v tom verši, co jsme dnes četli, je právě daná metoda, jak se vysvobodit od této myslí, která je symbolem našeho otroctví - musí být pohroužena do Kršny. Naše pozornost musí být zaměřená, soustředěná na opěvování Pána. Tyhle dvě věci, pořád myslet na Kršnu a pořád zpívat Jeho Svaté Jméno. A tímhle způsobem člověk neprodleně dosáhne nejvyšší dokonalosti.

Śrīla Prabhupāda kī – Jaya!

Otázka: Jak jsem slyšel o různých náladách zpívání, že někdy se říká, že máme zpívat, chantovat, jako když dítě volá po matce, a někdy jako v náladě opěvování Pána. Tak jestli se to vztahuje na různé druhy nebo na kīrtan japu?

Odpověď: Nejsou různé druhy zpívání, člověk musí vibrovat transcendentální zvuk. To se dá dělat formou kīrtanu nebo japy. A ta procedura je pořád stejná, jako vibrovat, rozeznívat. Šabda znamená vibrace. To je začátek všeho. Začátek naší hmotné existence je také vibrace. Jestli je ta vibrace očištěna tím, že vibruje jenom Svaté Jméno, tak tím se naše existence očistí. Co máme dělat je, dělat tu vibraci čistě. Oslavovat čistě, to je čistě, nebo volat jako dítě po matce s plnou bezmocností, to je také čistě. Jde o to, vydávat čistě tu vibraci.

Otázka: Jak se dá vysvětlit zdravý rozum?

Odpověď: Lidé si definují zdravý rozum svým vlastním způsobem. To je podle kvalit přírody, které je ovládají. Co je zdravý rozum pro bráhmanu, není zdravý rozum pro šúdru. To je common sense v angličtině, to je jako společný rozum pro společné skupiny. Máme skupinu bráhmanů, a co oni budou zcela přirozeně chápat co se má dělat, tak pro šúdry bude připadat velice nepřirozené. Když se dá nějaké jídlo bráhmanům, tak oni přirozeně budou uvažovat: měli bychom udělat nějakou oběť Pánu. To je taková jejich povaha. To je, co znamená být bráhmana. Když jídlo dostane skupina šúdrů, tak jejich první myšlenka bude, jak si toho můžeme užívat. Ze všeho nejdříve budou myslet na vlastní jazyk. Když jim někdo řekne, než začnete jíst, tak byste to měli obětovat, tak to jim bude připadat velice divné. Toto musíme mít na paměti, že co je zdravý rozum se vztahuje na mentalitu té určité skupiny lidí. Můžeme myslet na to, jaké jsou různé vlastnosti různých varen a pak to tímto způsobem pochopíme.

Śrīla Prabhupáda kí – Jaya!

Śrīla Suhotra Mahárāja kí - Jaya!